

FOAIA DIECESANA

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondințele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte	„FOAIA DIECESANĂ“
pe 1/4 an 5 „	etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
România și străinătate pe an 14 franc	le cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor.	ADMINISTRAȚIA
pe 1/2 an 7 „	de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec. în Caranseb. ș

Predică festivă

ținută de profesorul Dr. T. Tarnavski, la serbarea dela Putna

Înalt Prea Sântețe stăpâne!

Ilustritatea Voastră, mult onorate Domnule președinte al țării!

Dreptmăriturilor creștini!

Dacă caut în jurul meu și văd aici adunați mii și mii de frați din toate țările locuite de Români; apoi nu știu, pe cine să-l fericesc mai întâi: pe Stefan Vodă cel Mare, că chiar după 400 de ani după moarte are parte de amoare și venerare atât de mare, sau pre voi, fratilor, că, deși a trecut un timp atât de îndelungat, arătați așa de multă amoare și venerare unui bărbat vrednic al neamului vostru? Căci Stefan este ferice, că a putut lăsa noauă tuturor așa o dragoste și venerare cătră sine: dară și noi suntem fericiți, că am păstrat cu sântenie această dragoste și venerare din neam în neam până în ziua de astăzi. 400 de ani trec astăzi, decând Stefan cel Mare a părăsit viața aceasta pământescă, și totuși ați venit la dînsul cu o amoare aprinsă, ca și când l-ați fi avut ieri sau alaltăieri în mijlocul vostru. Ferice de voi: că știți păstra onoare cătră bărbații voștri mari! Și mare, într'adevăr mare bărbat era Stefan Vodă! El nu era numai un duce genial și viteaz, dară într'una și un ocărnuitor înțelept și drept și vrednic și un creștin plin de credință și pietate.

Cine cunoaște istoria noastră română dela întemeierea Moldovei și a Munteniei ca state independente, până la unirea principatelor și suirea pe tron a înțeleptului și viteazului principe Carol I., îmi va concede: că în tot restimpul acesta, atât în Moldova cât și în Muntenia, n'a mai existat o epocă de domnie mai glorioasă și mai strălucită, decât a lui Stefan Vodă cel Mare, domnul Moldovei (1457—1504).

Pe vremea aceea țara Moldovei era amenințată din toate părțile de dușmani. Stefan avea a se lupta nu numai cu popoare învecinate creștine, dară și cu

hordele tatară și mai ales cu Turcii, dușmanii cei mai crânceni din timpul acela, cari amenințau cu năvala lor toată creștinătatea. Și în toate luptele aceste Stefan a ramas biruitor! Așa de vîi și scântee-toare erau privirile, așa de iute și năprasnic era atacul, așa de minunat era geniul militar al lui Stefan, că nici un dușman nu-i putu rezista! Mai ales prin izbânzile sale asupra Turcilor Stefan și-a câștigat merite neperitoare nu numai pentru țara Moldovei, dar chiar pentru toată Europa; căci cine știe până unde ar fi ajuns puvoitul osman, dacă Stefan, cu oastea sa vitează nu i-ar fi pus stavilă.

Toate aceste se pot spune astăzi la acest loc sfânt și totuși nu lui Stefan, ci mai vîrtos lui Dumnezeu se cuvine laudă. „*Dați mărire numai Dumnezeului nostru (V. Moise 32, 8)*“ cetim în sf. Scriptură. Deși Stefan era un duce viteaz, energie și cuminte, totuși era numai o unealtă în mîna Atotputernicului. Dacă poședea el calități, alesed de domnie, ca nime altul, încât scriitorul Poloniei Dlugoș s'a simțit îndemnat a zice, că lui Stefan „*i-se poate încredința domnia și stăpînirea lumii întregi*“, atunci cui i-se cuvine laudă pentru aceasta, de nu dătătorului a toată darea bună, de nu lui Dumnezeu, care „*împărțește darurile sale deosebi fecăruia precum voește*“ (I Cor. 12, 11).

Dacă îi era dat în viața-i lungă a repurta atâtea victorii glorioase, a birui pe atâția dușmani, cui avea să mulțămescă el și cui țara lui grația aceasta, de nu Atotputernicului, care totdeauna îi stătea în ajutor, îl scotea nevătămat din toate luptele, ca în bătrânețe adânci să moară în pace de o moarte blîndă.

Cine poate să creadă, ca o țară mică ca Moldova cu o oaste mică la număr, ar fi putut birui atâtea împărății și atâtea armate dușmane, dacă Dumnezeu n'ar fi învrednicit-o de ajutorul său preaputernic? Numai Domnul a putut plini izbânză atât de minunate, numai El a putut plînta în inima lui Stefan o energie fără seamăn de mare, a putut întări brațele lui cu o putere, căreia nu putea rezista nime. Privind la viața cea plină de lupte, de învingeri, de mărire a lui Stefan

trebuie cu mulțămită să marturisim: „*Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale și nici un cuvânt nu este destul spre lauda minunilor tale*“. Tu prin Stefan ai biruit pe dușmanii neamului și ai legii noastre; Tie deci se cuvine mărire înainte de toate.

Stefan Vodă vel Mare s'a distins însă, iubiților, nu numai ca duce genial și viteaz, ci și ca ocârmuitor înțelept și drept. El introduse în Moldova mai bună rânduială și cărmuire înțeleaptă. El deschise țării sale isvoare noave de bună stare și avuție, cultivând cu dragoste agricultura și promovând comerțul și dând supușilor pildă bună, cum ei prin cruțare și simplitate, prin trezie și cumpătate, prin muncă și sirguintă au să chivernisească talantul primit dela Domnul. Și ce o lucruri mai mare Stefan era și ocârmuitor drept. „*În zilele lui*“ cetim în panerigicul lui Stefan cel Mare compus de Arhimandritul Vartolomei Măzăreanu „*strâmbătatea era înădușită și legată; dreptatea săracului cel bogat nu o putea ineca, cel puternic nu o putea călca. Depărte dela el era toată măgulirea; minciuni în curtea lui nu pleanu intra; nepăstuitoarele pări și clevețiri erau izgonite. . . . Dreptatea pe scaun împărășă, și nu ea lui, ci el ei supus și slujitor era*“.

Și dacă Stefan în marginele cele înguste ale unei țări mici și în timpuri de grea cumpănă prin cari trecea țara a putut să facă, ca în ea să domnească buna rânduială, dreptatea și bună starea, oare cine nu cunoaște și aice ajutorul celui Prea Înalt? Domnul l-a condus și i-a arătat calea pe care avea să meargă, ca să ferească supușii săi. Domnului se cuvine aadară lauda și lui trebuie să mulțămim întâiu, dacă sub Stefan cel Mare în Moldova de pe atunci a domnit rânduiala și buna cărmuire.

Dacă am vorbit până acum despre vitejia, înțelepciunea și dreptatea lui Stefan, n'am numit încă virtutea lui cea mai frumoasă și cea mai măreață, adică dragostea lui fierbinte către Dumnezeu și poruncile dumnezeiești. Mai ales virtutea aceasta l-a făcut pe Stefan mare și cu deosebire ea îi va păstra memoria în veci. Tronurile și națiunile se stâng de pe fața pământului, dară faptele cele bune, cari le-am făcut spre mângăerea și edificarea altora, acestea rămân în veci, ne însoțesc dincolo de mormânt și numai ele vorbesc pentru noi la Domnul.

Și multe fapte bune a mai plinit Stefan cel Mare cât timp a trăit aice pe pământ. Pururea îi era aminte de premărirea lui Dumnezeu și de fericirea timpurală a supușilor săi. Nu știu ori de a implinit altul cineva dintre cei mari ai pământului datorințele sale de creștin așa, cum le-a implinit Stefan. Împlinirea poruncilor dumnezeiești și a celor bisericiești era o cerință ardentă a sufletului său, îi era lucru cel mai plăcut între toate lucrurile. El pururea înălța rugi fierbinți la Domnul, nu începea nici un lucru fără a implora ajutorul cel de sus și nu sfârșia nici un lucru fără de a da mulțămită Atotputernicului. De câte ori repurta învingere asupra dușmanilor săi, de atâtea ori drept mulțămită locașuri lui Dumnezeu înălța. În acest chip a împodobit el

Moldova cu peste 40 de biserici, înzestrându-le toate în mod munificent cu moșii și odoare scumpe. Întărirea bisericii dreptmăritoare și apărarea legii strămoșești, de acestea îi era aminte totdeauna, la aceasta gândia. la aceasta cugeta el zi și noapte. Și cu câtă dragoste nu purta el grijă de fericirea tuturor supușilor săi, mai ales însă a celor săraci și necăjiți? Pe câți nu i-a mângaiat, pe câți nu i-a ajutat, pe câți nu i-a hrănit. „*Din sinul lui, ca dintr'un izvor nesfirșit milele curgând, pe cei ce avea trebuință îi adăpa*“ (Panerigicul lui Stefan cel mare de Vartolomeiu).

Așa a fost Stefan în toată viața lui „Mare“, și „Mare“ a rămas și la moarte, înaintea căreia mulți alți din cei mari ai pământului duc frică nemaipomenită. Stefan și-a păstrat tăria sufletului și energia spiritului și în ceasul morții, semănând soarelui, care e același când apune seara și când resare demineata; căci Stefan era creștin cu adevărat religios și pios.

Întristaților auzitori! În ceasul acesta când ne aflăm lângă mormântul celui mai mare domn al Moldovei, ca să serbăm cu deosebită solemnitate aniversarea centenarului al 4-lea dela moartea lui, e înainte de toate datorința noastră comună a tuturor, a ne împreuna în s. jertfă și rugăciune și a implora dela Domnul repaus fericit pentru sufletul servului său Stefan Vodă. Căci care suflet e atât de curat înaintea Atotdreptului judecătoriu, ca să n'aibă lipsă de mijlocirea bisericii. Deie Domnul, ca rugăciunea noastră comună să aducă sufletului marelui Vodă Stefan pacea și fericirea eternă.

Doamne, fă ca el să pauzeze la tine în pace și fericire, iară pe noi cei ce ne aflăm încă în aceasta vale a plângerii, întărește-ne și ajută-ni, ca să plinim cursul vieții acestea.

Binecuvântă, Stăpâne, pe tot poporul român și îndeosebi pe aceia, cari din depărtare mare au venit încoace spre a lua parte la serbarea de astăzi, arătând astfel, că sunt aprinși de dragoste fierbinte către unul dintre cei mai mari și vrednici fi ai neamului lor.

Binecuvântă, Doamne pe arhipăstorul nostru Vladimir care a binevoit a veni însuș încoace și a face în persoană rugăciunile pentru odihnă sufletului piosului și de Dumnezeu iubitorului Vodă Stefan cel Mare, al fericitului ctitor al mănăstirii Putna și al altor mănăstiri și biserici din diecesă, pe cari toate le-a înzestrat cu venite și averi mari, din cari alt bărbat mare și nobil, fericitul împărat al Austriei, Josif II. împreunându-le cu averile dăruite bisericii noastre de alți ctitori fericiți a fondat fondul religionar, al cărui binefaceri se ravarsă asupra tuturor fiilor bisericii dreptmăritoare din Bucovina.

Binecuvântă, Stăpâne, și pe bunul, dreptul și înțeleptul nostru Împărat, Francisc Iosif I., căruia biserica dreptmăritoare și poporul românesc din Bucovina are să mulțamească atâtea binefaceri și care în bună-tatea inimei sale în totdeauna se îngrijește cu atâtea dragoste pentru bunăstarea noastră religioasă, culturală și economică. Susține-ni-l Doamne, împreună cu prea-

înălțata casă împărătească în pace, liniște, sănătate deplină și întru zile îndelungate spre fericirea noastră și a tuturor popoarelor monarhiei. Amin.

Ignatie Vuia

(Date biografice)

Ignatie Vuia s'a născut la anul 1809 în Decembrie din părinți economi în comuna Voivodinț (lângă Vêrșeț). Părinții lui au fost cu stare materială foarte bună; tatăl său a fost cam 32 de ani chinez (primariu).

Ignatie Vuia încă din pruncie avea foarte mare iubire și atragere către învățatură, care împrejurare l-a și îndemnat pe tatăl său să-l școleze, ba încântat de hârnicia și sporiul fiului său zicea adese: „Îl dau, să 'nvețe, s'ajungă vlădică“.

Ignatie Vuia absolvând școala poporală din Voivodinț a cercetat școala lui Iarinay în Oravița și de aci a mers la Timișoara, unde a absolvat gimnasiul și după terminarea claselor gimnasiale a studiat și absolvat „filosofia“ în Budapesta. El avea foarte mare atragere la cariera preoțească, din care cauză s'a și înscris și absolvat teologia în Vêrșeț sub episcopul Maxim Stanoiloviciu.

În 10 Aprilie 1832 a fost sfințit apoi prin episcopul anințit de ipodiacon și în 11 Aprilie de ierodiacon. În 12 Octombrie 1832 a fost sfințit de presbiter-capelan pe lângă preotul-nemesnic George Petrașcu în Logoj, a cărui fată o luase în căsătorie. După moartea socrului său întâmplată în 14 Martie 1833, a devenit preot cu singhille în 18 Aprilie 1833 și s'a instalat ca paroh în Logoj în 22 Maiu a aceluiaș an. În 8 Iulie 1834 a depus jurământul ca „consistorialnic asesor“ și a căpătat brâu roșu.

La 21 Decembrie 1833 soția sa Susana, după-ce a născut pe fica sa Susana (Sofia), a repausat. Aceasta a fost o lovitură grea a sorții ce-l apăsa, căci a rămas văduv cu o fetiță abia de o oară; — de creșterea fetiței sale s'a îngrijit soacra sa.

În anul 1835 a fost chemat ca Profesor la institutul teologic despărțământul românesc, din Vêrșeț sub episcopul Iosif Raiacici (1842), în care funcțiune a ramas până la anul 1847.

În anul 1837 a luat parte în deputațiunea trimisă la alegerea metropolitului Stefan Stancoviciu (1837—1842) împreună cu protosincelul Stefan Cragueviciu, Sofronie Ivacicoviciu prot. Vărădiei și N. Miloșeviciu prot. Bisericii Albe; apoi mireni George Theodori, Măcsim Pascu, Constantini etc.

Aceste date sunt luate de pe o carte de rugăciune, unde se află însemnate cu litere cirile chiar de mâna proprie a lui Ignatie Vuia.

În anul 1847 credincioșii din tractul Bisericii-albe prin o deputațiune condusă de fruntașul Raduloviciu l-a cerut dela Episcopul de atunci Stefan Popoviciu (1842—1848) să-l denumească de protopop. Fiind însă protopopul Vărădiei în relațiuni foarte rele cu Orăviconii, a fost transpus acesta la Biserica-albă; iar Ignatie Vuia în 7 Martie 1847 a fost denumit de protopop al Orăviței. În locul lui a devenit ca profesor Velea. Pe când era Vuia profesor la teologie despărțământul românesc, Șaguna era la despărțământul sârbesc.

În tot decursul profesurii sale a trăit în cele mai bune relațiuni cu episcopul și cu toți fruntașii dieceșei, căci toți îi recunoșteau calitățile și capacitatea.

Cu toate acestea însă ținea mult la naționalitatea sa română, ceea-ce se vede și din numele său, căci cu toate ordinațiunile și pe lângă toată silința metropolitului Stratimiroviciu de a sârbiza pe Români prin adaugerea către nume a câte un „ici — vici“, — el și-a păstrat numele neschimosit. El a avut curajul a însoți pe episcopul Șaguna la anul 1848 până la Sibiu.

Era mare sprijinitor al ideilor de despărțirea ierarhică a Românilor și trăia în relațiuni foarte intime cu fruntașii români: Vasile de Fogarasi, Eutimie Murgu, Pascu, Bojincă, cari umblau mult în casa lui.

Doamna Sofia recte Susana Mircoviciu născută Vuia, fata repausatului Vuia, își aduce aminte, că Șaguna într'o epistoală i-ar fi scris tatălui ei Vuia: „lucra tu acolo, că eu lucru aici“, ceea-ce este foarte verosimil, căci Șaguna îl cunoștea foarte bine încă din Vêrșeț, când erau ambii profesori.

În relațiuni foarte intime a trăit și cu episcopul Stefan Popoviciu, carele îl cerceta toată săptămâna de câte 2 ori în Oravița — mai în tot de-a-una noaptea.

Pe episcopul Stefan Popoviciu sub pretext, că ar cocheta cu Românii — după spusele Doamnei Mircoviciu — au Ungurii, ci Sârbii l-au închis în Mănăstirea „Feneck“, unde nu mult după aceea a și murit. — În locul lui, Sârbii au încredințat cu conducerea dieceșei pe protopopul Vêrșețului Filip Trandafirovici, carele însă, fiind revoluțiune, a fugit împreună cu fruntașii Sârbi în Sârbia; iar cu conducerea dieceșei a fost încredințat de guvernul lui Kossuth protopopul Ignatie Vuia.

Primind Vuia administrarea dieceșei, patriarhul Raiacici din cauza de bani — după spusele Doamnei Mircoviciu a cerut Raiacici câteva mii de floreni dela Vuia, — l-au denuțat la Austrieci și acoștia l-au închis mai întâiu în Oravița apoi în Lugoj. — Lugojenii auzind, că Vuia e închis

s'au revoltat, nepăciindu-se până ce nu l-au arătat pe Vuia, că este viu.

Din Lugoj l-au dus în cetatea Timișorii, de unde apoi eliberându-l Ruccavina, comandantul cetății, s'a dus la Lugoj împreună cu fca sa.

În Lugoj se afla armată austriacă.

Auzind Austriecii, că se apropie generalul unguresc Iosif Bem cu o armată considerabilă, an fugit părăsind Lugojul. Pe Vuia voiau să-l iee ca prinsoner însă el primind veste la timp, a fugit și s'a ascuns la preotul Petrică în pat, unde Austriecii deși l-au căutat, nu l-au găsit.

Ajungând Bem în Lugoj, Vuia a eșit din ascunzătoarea sa spre bucuria Românilor, cari îndată în adunarea din 15 Iunie 1848 ținută în Lugoj l-au proclamat de „episcop“ al Românilor.

După comunicatul Dnului Branisce publicat în Drapelul, Vuia a fost proclamat de vicar și administrator al episcopiei Caransebeșului, în care calitate a și funcționat cât a durat dominația magiară.

Dacă ar sta faptul acesta, atunci Vuia ar fi trebuit să locuiască în Caransebeș, pe când el după numita proclamațiune, a locuit și mai departe în Oravița.

După Doamna Mircoviciu ar fi fost Vuia proclamat în Lugoj pre „câmpul libertății“ chiar și de Metropolit al Românilor.

Primind Vuia scire despre capitularea Magiarilor a fugit împreună cu fca sa la Orșova, de unde întâlnindu-se cu Kosuth, Szemere, Mészáros, Perczel, Gheorge Ioanoviciu de Dulău etc. au fugit în Turcia. Kosuth a fugit înainte și apoi la Șumla s'au întâlnit iarăș. — Pe întreaga cale a trebuit să-și spună numai numele și a fost provăzut cu toate cele de lipsă.

La Șumla au petrecut 8 luni toți, numai Kosuth a stat numai 2—3 luni, până-ce i-au sosit soția și copiii. În tot timpul cât a stat în Șumla a primit Vuia în fie-care lună 900 lei.

Năcăjit pe Kosuth adesea îi zicea: „Sie sind ein guter Advocat, aber ein schlechter Diplomat, mit Ihre Diplomatie haben Sie uns zu Grund gerichtet“. Dela Șumla s'au dus apoi la „Rusciuc“, unde a făcut cunoștință cu miniștri sârbi Jivanoviciu și Petronoviciu, cari s'au dus la Constantinopol. Aceștia i-au promis, că-l fac „rector“ în Belgrad, în care urmare a plecat spre Belgrad. În calea sa spre Belgrad trecând prin Negotin s'a așăzat aci, să petreacă iarna la maiorul-nacialnic Costa Iancoviciu, care avea de soție pe fata protopopului Milosevits din Biserica-albă, cu care erau ei cunoscuți. — N'a ajuns însă să se mai întâlnească cu miniștri sârbi, căci în 9 Februarie 1852 a murit în Negotin, unde e și înmormântat, lăsând pe fca sa în etate de 17 ani singură și într-o țară străină. — Înmor-

mântarea lui s'a făcut cu mare pompă funcționând chiar episcopul.

Ignatie Vuia era un om de statură mijlocie, brunet, svelt, ochi scânteetori, față impunătoare, pășire energică, inteligent și cult în toată privința, mare orator; vorbea: românește, sârboște, nemtește, ungurește și latinește.

Ca protopop s'a îngrijit foarte mult de biserici și școale. El a sfințit biserica din Secaș.

Sofia recte Susana Mircoviciu născută Vuia, fca repausatului Ignatie Vuia s'a născut în Lugoj în 21 Decembrie 1833.

În pruncia sa, s'a bucurat de o creștere aleasă în toată privința. — În tot locul a însoțit pe tatăl său; a fost cu el la Șumla, Rusciuc, Negotin, unde după moartea tatălui său a ramas singură, în țară străină fără scut, nemângăiată, într'o stare foarte amară; locuind la nacialnicul Costa Iancoviciu.

Prin mijlocirea acestuia s'a căsătorit apoi cu profesorul Chiril Mircoviciu în a. 1852 în 13 Aprilie.

După 8 ani soțul său a murit, după care rămânând văduvă a primit și primește și azi o pensiuie de 600 cor. anual. — După moartea soțului ei a mers la Belgrad, de unde izbucnind resboiul sërbo-turc a trecut dincoace în Ungaria la unchiul ei Gheorghe Vuia din Voivodinț mai apoi la verișoară-sa văd. Solomia Iancu în Timișoara, maritată a 2 oară după Vilibald Cutilian (Hauptman Kriegskassa-Controlor). Mai târziu a trăit în casa vicariului protopresbiteral Alecsandru Popoviciu din Fizes până la moartea acestuia întâmplată în 7 Aprilie 1881.

De-atunci a fost părăsit Fizeșul, iar' azi se află iarăș în Fizeș la feciorul decedatului paroh Alecsandru Popoviciu, la Ioan Popoviciu, soțul subscrisului.

Ioan Cotêrlă
învățător.

Sântirea bisericii din Mal tractul Caransebeșului

Zi de adevărată bucurie și mângăere sufletească a fost pentru poporul nostru din Mal, ziua de 11 Iulie st. v. Ziua aceea a fost ziua triumfală, pentru că pe fețele tuturor credincioșilor luceau raze de bucurie, și cum nu, când poporul acestei comune — abea 70 de numere de case — după multe sfortări și continuă luptă cu neajunsurile materiale cu ajutorul Părintelui ceresc a ridicat — în locul vechei biserici de lemn, aduse în anul 1784 din comuna Glimboca dela satul bătrân — o biserică de material solid, de o adevărată frumsețe care pune în uimire pe toți privitorii iar maiestruului-întreprinzătoriu David Berneanțu din Zervești îi face onoare. A fost o zi solemnă, căci în această zi s'a efeptuit sântirea bisericii cu o deosebită pompă. Încă în ziua premergătoare adecă în 10 Iulie un banderiu de călăreți, îmbrăcați sərbătorește în frunte cu

vătavul lor domnul învățator pensionat D. Neagoe din Mal, oșiră întru întimpinarea mandatarului episcopesc, a P. O. D. Protopresbiter A. Ghidiu, până în comuna Glimboca, unde fu călduros bineventat de domnul D. Neagoe, apoi la marginea satului înaintea arcului triumfal înfrumșetăt cu ghirlande și unde era postat o mulțime de frunțași din comună, fū întimpinat cu o vorbire frumoasă de iubitul nostru învățatoriu actual M. Petroviciu, la care Prea On. Domn Protopresbiter răspunde în termeni calzi și potriviți. Între urale nesfârșite, băbuitul pivelor și sunetul clopotelor, cortegiul ajunge la biserica veche. Aci Prea On. D. Protopresbiter asistat de preoții: Andreiu Jucos din Crăjma și Ioan Jucos din Zervești începe serviciul dumnezeesc și conform tipicului se continuă în biserica nouă.

În ziua sântirei, care era Duminecă, cătră oara 9 a. m. frumoasa cunună de preoți, cari au venit se coopereze la actul sfințirii și anume: Iuliu Musta din Glimboca, Ioan Velovan din Ohaba-Bistra, Nicolae Ivanescu din Marga, Ioan Jucos din Zervești și Ioan Popoviciu din Cireșa îmbrăcați în strălucitele ornate în fruntea unei procesiuni, la care s'a atașat și mulțimea de oaspeți mai ales din Crăjma, între sunetul clopotelor și a pivelor ieși la marginea satului înspre Crăjma, de unde venia Prea On. D. Protopresbiter, pe care l-au întimpinat în mod solemn. Ajungând cortegiul în fața bisericii celei noi, preotul Ioan Jucos în numele comunei bisericesci Mal bineventează pe Prea On. Domn, salutând cu curvenita venerație pe Prea Sântia Sa Domnul Episcop. La exclamarea „Trăească Prea Sântia Sa Domnul Episcop, sufletul diecesei noastre, trăească Prea On. Domn protopresbiter bunul nostru șef tractual!“ uralele din miile de pepturi, sunetul clopotelor și a pivelor părea a nu mai lua sfârșit. Prea On. Domn răspunde în termeni destul de pătrunzători, asigurând că va fi interpretul Prea S. Sale despre ovațiunile făcute.

Biserica era tixită de lume, care aștepta cu multă încordare frumosul act de sântire a sântei biserici. Terminându-se sântirea apei, sa s'evârșit sfințirea internă și externă a bisericii după ceremoniile prescrite. S'a început apoi s. Liturgie, la care au mai servit preoții Dimitrie Popoviciu din Mărul și Andrei Jucos din Crăjma. Responsurile liturgice au fost cântate cu multă precisiune de învățatorii: M. Petroviciu din Mal, Iosif Olariu din Marga, M. Bobiș din Cireșa, G. Franțescu din Crăjma, P. Adam din Visag, P. Tismănariu din Mărul precum și de alți cantori din vecinătate.

Cheruvicul s'a cântat dulce și melodos de doamna învățătoare Petroviciu din Mal. La priceasnă Prea On. Domn protopresbiter a rostit o predică ocațională despre însemnătatea zilei și — la fine — numind pe toți donatorii, cari au contribuit la zidirea și înfrumșetarea sântei biserici.

Terminându-se s. Liturgie, se întrunī o cunună frumoasă de inteligență de aproape și departe la masa comună, aranjată de comuna bisericescă în localitatea școalei, unde s'au ridicat mai multe toaste și anume: Prea On. Domn Protopresbiter A. Ghidiu pentru Maies-

tatea Sa gloriosul nostru Împărat și Rege, preoții: Dimitrie Popoviciu pentru Prea Sântitul Domn Episcop, Ioan Velovan pentru Prea On. Domn protopresbiter etc. Înălțător de inimi a fost momentul când Domnul George Franțescu învățatoriu în Crăjma promite, că va dărui sântei biserici 200 coroane.

După prânzul festiv în veselie românească am întins o horă mare și frumoasă în frunte cu Prea On. Domn Protopresbiter.

Însufletirea poporului era la culme, pretutindenea resunau uralele la adresa harnicului și simpaticului Domn Protopresbiter.

Sosind timpul cu toții ne depărtarăm ducând cu noi frumoasele suveniri și felicitând bravul și evlaviosul popor din Mal.

Un oaspe

Varietăți

Mulțămītă publică. În numele comunei bisericesti din Mal subsemnatul și pe această cale aduc mulțămītă publică mărinimoșilor donatori, cari din incidentul sfințirii bisericii au contribuit la înfrumșetarea sântului locaș dumnezeesc și anume: preotul Andrei Jucos și soția Talida din Crăjma au donat un candelabru în preț de 180 cor., perdelele dela ușile altarului în preț de 30 cor., și o icoană în preț de 20 cor. Ioan Șușoiu și soția lui din Var au dărui un chivot de lemn în prețiu de 60 cor., Afilon și Oprița Popoviciu din Mărul 2 icoane cu 60 cor., Dl Constantin Burdia 2 sfeșnice de China cu câte 2 brațe în valoare de 28 cor. Dl Dr. Iosif Olariu profesor dirigent o cadelnită de argint de China în valoare de 34 cor. George Jumanca o cadelnită de argint de China 14 cor., Ioan Jumanca o candelă de argint de China cu 14 cor., Doamna Elena de Iacobici o candelă de argint de China cu 14 cor., Carl Schvab și soția Sofia o candelă de argint, unt de ars și nasturi cu 14 cor., Dl Dr. Nicolae Ionescu un apostol cu litere latine în preț de 12 cor. Mitru și Măria Sporia o cadelnită de metal argintuită cu 12 cor., Carl Twerasser un măsaui de ștofă pe pristol 12 cor., George Marici și soția Măria un măsaui de pânză albă cu brodărie pe pristol 15 cor. Dl magistrul silvanal Alexandru Balaș icoana sf. Treimi în ramă. Ioan Madincea și soția Maria un măsaui pe pristol și un ștergar, Damian Malaescu și soția Rusalina au dărui 50 cor., Dimitrie Popoviciu și soția Maria 2 sfeșnice de argint de China în preț de 14 cor. Comuna Glimboca 2 sfeșnice mari naintea altarului, Comuna Cireșa au dărui 23 cor. Atotputernicul se le răsplătească cu bogatul său dar aceste fapte creștineasci și să afle resunet și în inimile altor creștini de a înfrumșeta această s. biserică. *Ioan Jucos* preot gr. or.

Mulțămītă publică. Cu deosebită dragoste și p'această cale mulțămim acelor buni creștini ai comu-

nității bisericesci ortodoxe române din comuna Jurjova, cari au adus jertfe bineprimite spre podoaba casei lui Dumnezeu și anume:

1. Creștinul, de vrednică aducere aminte Nicolae Radici Nr. 115, din îndemn propriu a ridicat — în respântia din fața casei sătesci — întru mărirea lui Dumnezeu și întru cinstea sf. biserici naționale ortodoxe române o prea frumoasă cruce de peatră albă și frumos zugrăvită și carea prețuesce peste cinci sute coroane. O recunoascem cu îndestulare sufletească, că sus numitul fruntaș s'a dovedit — în restimp de peste douăzeci de ani — d'apururea ca un stâlp puternic al comunității bisericesci și ca atare a jertfit din propria agonisală daruri de peste o mie de coroane sfintei biserici și ca fruntaș hotărît de Dumnezeu și oameni a fost bisericii și școalei un vrednic veghietor și apărător; iar cu vază ce o ocupă în viața obștească ne-a ajutat și ajută moralmente și'n chip neprețuit la susținerea vazei cuvenite așezămintelor noastre culturale și religioase. Dumnezeu să-l trăească încă la mulți ani cu sănătate, ca să ne fie și pe viitor povățuitor spre cele bune.

2. Frații George și Ioan Craia Nr. casei 90, voind ca în parte să respălătească milostivului Dumnezeu pentru darul revărsat pân' aci casniciei lor, au ridicat — în respântia drumurilor din apropierea santei biserici — o cruce din peatră albă și frumos zugrăvită și carea încă prețuesce peste cinci sute de coroane. **Mulțămim și acestor buni creștini și rugăm pe Dumnezeu să le dăruească sănătate și îndemn ca și pe viitor să contribuie spre înfrumșetarea bisericii.**

3. O a treia cruce, asemenea de peatră albă și frumos zugrăvită s'a ridicat la marginea comunei lângă o fântână și'n drumul țerei, cu un preț de peste trei sute de coroane, prin creștinii: Ioan Almăjan Nr. 176, reprezentant bisericesc și comunal; Ioan Cotârlă Nr. 175, subjude comunal; Ioan Tătar Nr. 43, jurat comunal; Petru Tătar Nr. 83, reprezentant comunal; Fiu Brinzei Nr. 72; Păun Ghita Nr. 93; George Rachici Nr. 46; Dimitrie Tătar Nr. 55; Pavel Barbu Nr. 149; și creștinele: Julia Almăjan, Iconia Rachici și Ilina Barbu; cari, toți la olaltă au contribuit în părți egale și'n dragoste frățescă și cu zel întru mărirea lui Dumnezeu. Le mulțămim frumos și suntem recunoșcători lui Dumnezeu văzând că și tinerimea — viitoriul acestei comune — urmează în îndeplinirea faptelor bune celor bătrâni și suntem în nădejdea, că atari urmași ne asigură un viitor și mai mănos de fapte bune. Să trăească și să sporească!

4. Mulțămim tuturor fraților acestei comunități bisericesci, cari — cu abaterea a 4—5 inși — în înțelegere frățescă și cu zel înflăcărat întru mărirea lui Dumnezeu, au jertfit dela 1—10 coroane, din carea s'a acoperit cheltuelile la alcătuirea a opt uniforme ostășesci complete și cu întreg armamentul de lipsă, menite la veghierca mormântului lui Isus Cristos în zilele de restriște a sf. patimi. Făcătorul lumii să-i trăească și să le respălătească.

5. Ocupându-se înainte stătătorii comunității bisericesci cu gândul d'a împodobi curtea bisericii cu gard și porți de fer: creștinul Ioan Almăjan Nr. 176, reprezentant bisericesc și comunal și fruntaș al nostru, din îndemn propriu jertfescce spre scopul suspomenit suma de optzeci de coroane; iar noi rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască ani mulți cu sănătate și voie bună.

6. Mulțămim și fraților: Iosif Crăguia, jude comunal, pentru darul făcut bisericii prin icoana prăsu. „Învierea Domnului.“; Pavel, Radici episcop pentru icoana „sf. Arhangeli“ și creștinei Elena Firanda pentru icoanele: „sf. George“ și „sf. părinte Nicolae“. Dumnezeu să-i trăească și să-i învrednicească cu sănătate. La sfârșit mulțămim și domnului pictor George Marișescu din Recita, căci s'o dovedit de om onest și consciențios și punctual. Jurjova în 11/24 Iulie 1904. *Epitropia parohială*: Iosif Crănia, Pavel Raiciu.

Himen. D-l. Iosif Borlovan comerciant la „Severineana“ din Loc s'a cununat Duminecă în 17. Iuliu st. n. cu amabila D-șoară Mileva Tuculia în biserica din comuna Raffna. Felicitările noastre!

Bibliografie

Au apărut:

Raportul VII. al școalelor capitale ort. române de băieți și fete din *Lugoj* pe anul școlastic 1903/4. Elaborat din însărcinarea corpului învățătoresc de *George Joandrea* învățător. Logoj, 1904. Format 8° mare, 75 pag.

Cuprinde un tractat din sfera literaturi pedagogice „*Cum au învățat înaintașii noștri carte?*“ lucrat de învățătorul *George Joandrea*; discursul festiv în amintirea lui *Francisc Deák* ținut de *George Joandrea*; date școlare: ordinea examenelor publice, inspecția școlară, corpul învățătoresc, conspect despre manualele folosite în anul școl 1903/4, *internatul de fete*, clasificăția, etc.

Ne-ar fi plăcut să aflăm și unele date privitoare la *materia de învățământ propusă în decursul anului școlar*, ce și cât s'a propus în fiecare clasă; mijloace de învățământ și disciplină, etc., — pentruca publicul român, dar mai ales învățătorii să se poată orienta și în această privință și eventual să le servească de model acestor din urmă procedura învățătorilor dela școalele din Logoj. Aceasta s'ar fi cerut cu atât mai vârtos, cu cât în dieceza noastră sunt foarte puține școale cu mai mulți învățători, ba ce e mai mult, o școală confesională cu atâtea puteri didactice ca și cea din Logoj, nici nu există în dieceza noastră.

*

Biserica ortodoxă română, revistă periodică eclesiastică a sântului Sinod al santei Biserici autocefale ortodoxe române. Anul XXVIII. Nr. 3 Iunie. Cuprinde: Cele zece porunci explicate de Damaschin, „tractat... foarte serios și potrivit de a fi cetit locui-

torilor nostri în Biserici în locul predicii. Mult bine va face Clericul care va explica tărânilor nostri a se feri de atâtea păcate grele de care este bătuită acum tărâtimea, arătându-le că numai lor își fac rău păcătând". — Sumarele ședințelor Sf. Sinod din sesiunea deprimăvară 1904. — Note asupra Istoriei Bisericești a Românilor pentru secolul al XIX-lea. — Literatura Religioasă. — Șapte biserici cu averea lor proprie. — Religiunea creștină cea mai folositoare omului. — Cronica Bisericească. — Un cuvânt asupra Gramaticii lui Ienăchiță Văcărescu. — Donațiui.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 10-lea Iunie a. c. Nr. 1984 B. ex 1904 se escrie licitațiune minuendă pentru repararea bisericeii din **Opațița**, protopresbiteratul Buziașului.

Prețul de esclamară 1788 cor. 62 fil. Licitațiunea se va ținea în 18/31 Iuliu la 3 oare d. amez, în sala de învățământ din loc.

Reflectanții vor avea să depună la începutul licitațiunei vadiul de 10% din prețul esclamarii în bani gata.

La licitațiune vor fi admiși numai măestri esperti și nepătați în asemenea întreprinderi.

Specificarea de spese și măsuri se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Opațița la 29 Iunie 1904. 3—3 [32]

Ioan Popoviciu
par. și preș. com.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 2 Iunie 1904 Nr. 1138 B. se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea turnului bisericeii din **Văsiova**, protopresbiteratul Bocșei, cu prețul de esclamară 1744 coroane.

Licitațiunea se va ținea în 25 Iuliu (7 August), 1904 la 11 oare a. m. în s. biserică.

Reflectanții vor avea să depună înainte de licitațiune vadiul de 10% din prețul esclamarii în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul și specificarea de spese și măsuri se pot vedea la Oficiul parohial din loc în ori ce zi.

Văsiova din ședința comitetului parohial ținută la 20 Iunie 1904. 3—3 [33]

Coriolan Zuiac
paroh gr. or.

Dimitrie Avram
preș. com. par.

Serafin Jurca
not. com. par.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan de dtdo 8 Iunie st v. a. c. Nr. 1981/B din 1904 prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru din nou zidindă biserică gr. or. română din **Timiș-Cubin** (*Temes-Kubin*), pe ziua de 28 Iuliu nou dimineața la 9 oare.

Prețul de esclamară este 55942 cor. 68 fil.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze la ziua amintită, având a depune vadiul de 10% în bani gata.

Numai acei întreprinzători se vor admite la licitațiune, cari vor da revers comitetului parohial, că au studiat planul și specificațiunea de spese și măsuri, cari până la ziua licitațiunei se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă însă dreptul de preferință asupra aceloră măestri întreprinzători, despre a căror lucrări este convins; altcum numai oameni probați și esperti se admit la licitațiune.

Timiș-Cubin, 18 Iunie (1 Iuliu) 1904.

Paul Miat m. p.

Axentie Bălan m. p.

not. ad hoc al comit.

3—3 [34]

președ. com. parohial.

În conțelegere cu *Trifon Miclea* protopresb. tractual

Pe baza decisului Venerabilului Consistoriu diecesan de dtdo 28 Iunie 1904 Nrul 2265 B. ex. 1904 prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru lucrurile de renovare la sfânta biserică din comuna **Silagiu**, protopresbiteratul Buziașului.

Prețul de esclamară e suma 3700 cor. și 4 fil.

Licitațiunea se va ținea în 28 Iulie 1904 în școala gr. or. română din Silagiu la 8 oare a. m.

Reflectanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul de 10% din suma de esclamară.

Specificatiunea de spese și măsuri se pot vedea la cancelaria oficiului par. gr. or. român din loc.

Se notează, că spesele avute de comuna bisericească cu facerea planului și a specificațiunilor de spese și măsuri în suma de 100 cor. se va computa întreprinzătorului, pe care va rămânea lucrările de renovare în prețul, cu care a primit lucrările.

Din ședința com. par. gr. or. român din Silagiu, ținută la 11 Iulie 1904. 1—3 [38]

George Popescu
preș. com. par.

Ignatie Petroviciu
not. com. par.

Concurs

Prin această scrisorile comitet parohial escrie de nou concurs pentru ocuparea postului vacant de învățătoriu la școala confesională din **Calina**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. În bani gata 600 cor.
2. Pentru 24 m. lemne (12 m. pentru învățătoriu și 12 m. pentru sala de învățământ) în bani gata 78 cor. sau în natură.
3. Pentru participarea la adunarea generală a Reuniunii inv. și conferințe 12 cor.
4. Pentru scripturistica 12 cor.
5. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial, precum și pentru facerea socoților de cult și bisericesci 10 cor.
6. Dela înmormântări unde va fi pofitit 80 fil.
7. 2 jugere pământ, parte arătoriu, parte fânate, având însă alesul învățătoriu a plăti dările recerute.

8. Cortel cu 2 chilii, cuină și grajd, o grădină intravilană de 200 stânjani pătrați.

Alesul învățătoriu e îndatorat a purta cantor-tul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească.

Pentru serviciile prestate în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Recurenții au a-și subșterne recursele lor. Prea On. Oficiu protopresbiteral din Oravița-montană, fiind adresate comitetului parohial din Calina, Concurenții au a se presenta, cu încunoscintărea protopresbiterului concerninte în vre-o Duminecă sau serbătoare în sft. biserică.

Din ședința comitetului parohial ținută la 20 Iunie 1904. 3—3 [35]

Teodor Drugarin

președ. com. par.

Nicolae Blajiu

not. com. par.

Din partea Consistoriului gr. or. român din Oradea-mare se escrie concurs pentru ocuparea postului de catichet gr. or. român la gimnaziul din **Beiuș** împreunat cu postul de rector al internatului diecesan de acolo.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Cortel și provisiunea în internat, salariu 1600 coroane plătit în rate lunare.

La recurs sunt a se adneca: testimoniu de maturitate, testimoniu teologic și de calificățiune; atestat despre serviciile anterioare și despre conduita morală. Recurenții să fie necăsătoriți.

Recursele vor fi a se presenta la acest Consistoriu până în 7/20 August, a. c.

Oradea-mare, 3/16 Iuliu, 1904. 2—2 [36]

Consistoriul gr. or. român
din Oradea-mare.

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățătoriu din **Srediștea-mică**, protopresbiteratul Vêrșetului, se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaiă Diecesană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor.

2. Doane jugere de pământ, unul de arat al doilea sădit de comuna bisericească cu vie, otelo pentru cuincuenale. Alesul le va folosi amebel, va avea însă să poarte dările publice după ele, să le lucreze pe speșele sale și nu va mai avea a primi dela comună cuincuenale.

3. Pentru adunarea generală 30 cor.

4. Pentru conferințele învățătoresci 10 cor.

5. Patru stinjeni de lemne, din cari va avea a încălzi și școala.

6. Pentru curatorat 10 cor.

7. Dela fiecare înmormântare, la carea va fi chemat, și dela fiecare parastas câte 1 cor.

8. Cuartir grătuit cu grădină de legumi.

9. Pentru compunerea socotelor s. bisericii și ale cultului 40 cor.

10. Pentru scripturistică 10 cor.

Pentru servii prestate în alte comune, comuna bisericească nu ie nici o respundere.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimite petițiile lor provăzute cu documentele prescise în termenul indicat Prea Onoratalui Oficiu protopresbiteral gr. or. rom. al Vêrșetului în Buziaș și a se presenta în atare Duminecă ori serbătoare în biserică din loc.

Din ședința comitetului parohial ținută în Srediștea-mică în 24 Iunie 1904. 1—3 [37]

Meilă Mihu

preș. com. par.

George Muică

not. com. par.

Senegin contra tusei răgușelii, durerii de piept, ofiicii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârnciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1-sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum, palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandez **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice: Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru păr, Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din branșă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în **Békás-Magyar, fő-utca 45 szám**
4—10 [31] Budapest mellett.